

Upute za provedbu Uredbe o Zakonu o hitnoj intervenciji za rješavanje pitanja visokih cijena električne energije

Popratni dokument za raspravu sa zainteresiranom javnošću

Uredbom o Zakonu o hitnoj intervenciji za rješavanje pitanja visokih cijena električne energije („Narodne novine“, broj 156/22.) osigurava se provedba Uredbe Vijeća (EU) 2022/1854 od 6. listopada 2022. o hitnoj intervenciji za rješavanje pitanja visokih cijena energije, u dijelu koji se odnosi na mjere za primjenu gornje granice tržišnih prihoda i raspodjele viška prihoda od zagušenja krajnjim kupcima električne energije.

Člankom 7. Uredbe o Zakonu o hitnoj intervenciji za rješavanje pitanja visokih cijena električne energije („Narodne novine“, broj 156/22.) (dalje: Uredba) propisano je da HERA donosi dodatne upute za primjenu Uredbe.

Višak tržišnih prihoda obveznik uplaćuje *Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost* (dalje: Fond). Višak tržišnih prihoda odnosi se na proizvodnju električne energije iz sljedećih izvora: energije vjetra; solarne energije (solarna toplinska i solarna fotonaponska energija); geotermalne energije; hidroenergije bez akumulacije; goriva iz biomase (kruta ili plinovita goriva iz biomase) osim biometana; otpada; nuklearne energije; lignita; naftnih derivata i treseta (dalje: *inframarginalna proizvodnja*).

Gornja granica tržišnih prihoda je 180 € po MWh *inframarginalne* proizvodnje. U tržišne prihode nisu uključeni prihodi s maloprodajnog tržišta električne energije, prihodi ostvareni na tržištu uravnoteženja ni prihodi od naknade za redispečiranje. Kod ugovora s financijskim kupoprodajnim transakcijama i povezanih kupoprodajnih transakcija s fizičkom isporukom, uzimaju se netoprihodi.

Obveznik plaćanja viška tržišnih prihoda nije subjekt čiji je prihod određen sustavom poticanja i koji ima važeći ugovor o otkupu električne energije sklopljen s HROTE-om, sukladno članku 4. stavku 9. Uredbe.

Obveznik plaćanja viška tržišnih prihoda nije energetski subjekt i s njim povezana društva, kojemu su prihodi ograničeni u skladu s Uredbom o otklanjanju poremećaja na domaćem tržištu energije („Narodne novine“, broj 104/22., 106/22., 121/22. i 156/22.), sukladno članku 4. stavku 8. Uredbe.

Obveznici plaćanja viška tržišnih prihoda, osim izuzetih od plaćanja prema prethodna dva odlomka, su:

- A. proizvođač s HERA-inom dozvolom za proizvodnju električne energije,
- B. proizvođač koji predaje električnu energiju u mrežu na temelju članka 46. stavka 2. točke 2. Zakona o tržištu električne energije („Narodne novine“, broj 111/21.),
- C. preprodavač koji plaća za isporučenu električnu energiju u mrežu (dalje: *prodaja po otkupu, kupnja po otkupu*), i/ili ju plaća tim subjektima po ugovorenim satnim količinama prije nego što dođe do isporuke električne energije u mrežu (dalje: *kupnja prije isporuke, prodaja prije isporuke*).

Člankom 2. Uputa definiran je način izračuna viška tržišnih prihoda za proizvođače (pod A. i B. iz prethodnoga popisa). Prema matematičkim izrazima višak tržišnih prihoda određuje se putem mjesečnih vrijednosti. Potreba za procjenom strukture tržišnih prihoda proizvođača, s ciljem primjene matematičkog izraza iz članka 2. stavka 1. Uputa, ovisit će o modelima prodaje¹ i o tipu izvora iz portfelja proizvođača². Procjene su prepuštene proizvođaču, koji ih procjenjuje u skladu s člankom

¹ samo *otkup*, samo *kupnja prije prodaje*, i *otkup i kupnja prije prodaje*, sa ili bez tokova novca iz obračuna odstupanja, sa ili bez isporuke električne energije krajnjim kupcima, sa ili bez kupnje i prodaje električne energije s ciljem zarade na arbitraži i sl.

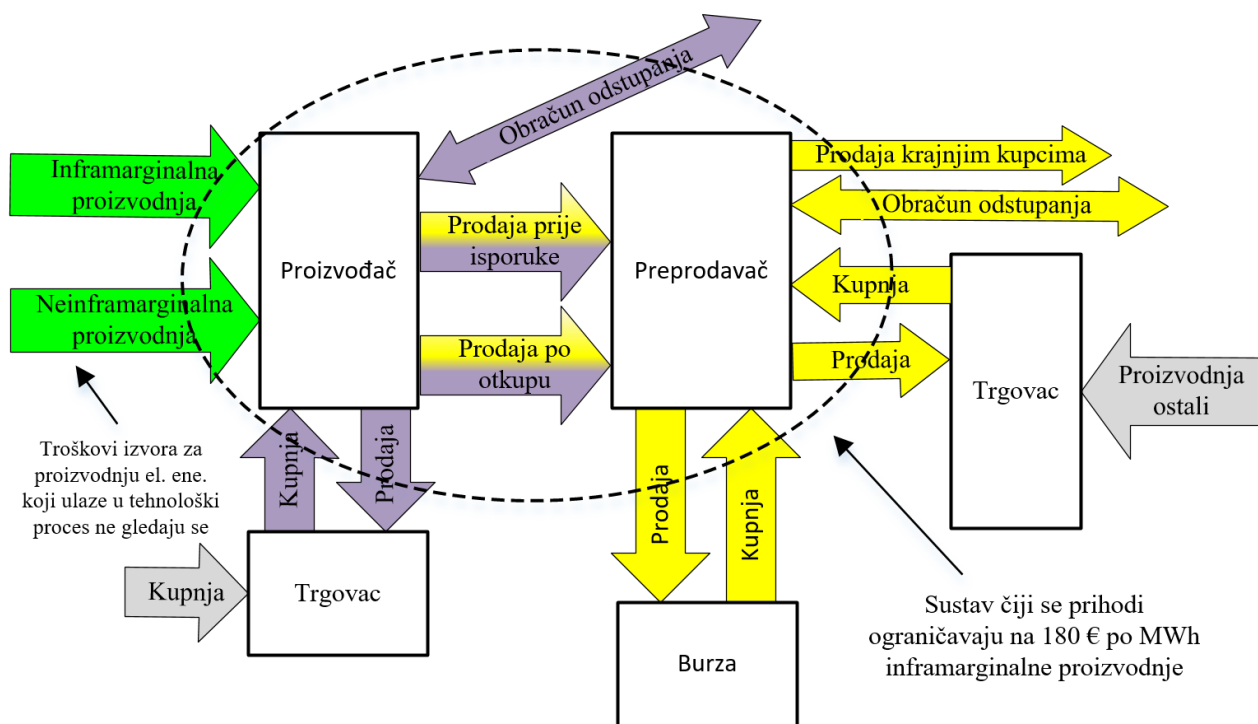
² samo izvori iz članka 3. Uredbe, mješavina izvora iz članka 3. Uredbe i drugih izvora

4. stavcima 7. i 10. Uredbe. Članak 4. Uputa definira opseg podataka, informacija i dokumenata koje proizvođač dostavlja HERA-i, a članak 5. Uputa format za dostavu podataka.

Člankom 3. Uputa definiran je način izračuna viška tržišnih prihoda za preprodavače. Prema matematičkim izrazima višak tržišnih prihoda određuje se putem mjesečnih vrijednosti. Potreba za procjenom strukture tržišnih prihoda preprodavača, s ciljem primjene matematičkog izraza iz članka 3. stavka 1. Uputa, ovisit će o modelima prodaje i kupnje preprodavača³ i o tipu izvora iz portfelja proizvođača od kojega kupuje električnu energiju⁴. Procjene su prepuštene preprodavaču, koji ih procjenjuje u skladu s člankom 4. stavcima 7. i 10. Uredbe. Članak 6. Uputa definira opseg podataka, informacija i dokumenata koje proizvođač dostavlja HERA-i, a članak 7. Uputa format za dostavu podataka.

U slučaju neodgovarajućih procjena iz prethodna dva odlomka, HERA će pozvati predmetnog subjekta na korekciju i ponovan izračun ostvarenog viška tržišnih prihoda te ga pozvati na ponovnu dostavu proračuna.

Slika 1. prikazuje primjer s proizvođačem koji prodaje električnu energiju preprodavaču na oba načina (*prodaja prije isporuke* i *prodaja po otkupu*) a proizvodi ju iz inframarginalne i neinframarginalne proizvodnje. U primjeru je preprodavač koji ujedno prodaje električnu energiju krajnjim kupcima. U tome se slučaju ograničava prihod iz inframarginalne proizvodnje prikazanoga sustava. Budući da postoji *prodaja prije isporuke*, u tome primjeru bit će potrebno procijeniti koliki dio prihoda proizvođača iz takvog načina prodaje proizlazi iz inframarginalne proizvodnje.

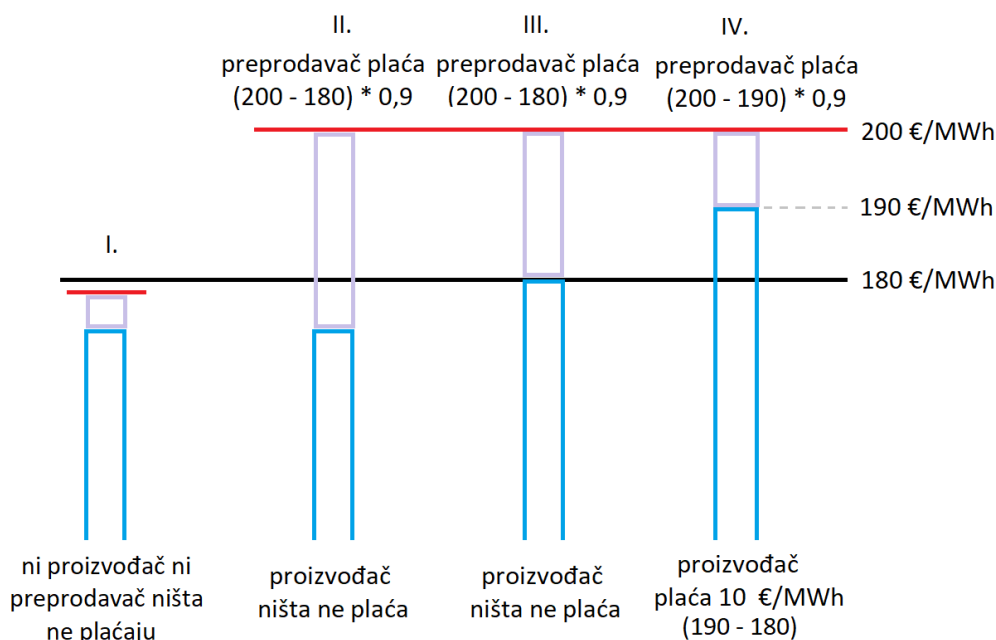
Slika 1. Primjer s proizvođačem koji prodaje električnu energiju preprodavaču na oba načina (*prodaja prije isporuke* i *prodaja po otkupu*) a proizvodi ju iz inframarginalne i neinframarginalne proizvodnje, te preprodavača koji prodaje električnu energiju i krajnjim kupcima

Načelo izračuna viška tržišnih prihoda ilustriran je slikom 2. Budući da je u drugome slučaju (II.) mjesečni prihod proizvođača po MWh inframarginalne proizvodnje manji od 180 € po MWh, on Fondu ne plaća ništa, dok je istovremeni prihod preprodavača od inframarginalne proizvodnje 200 €

³ samo *otkup*, samo *kupnja prije prodaje*, i *otkup i kupnja prije prodaje*, sa ili bez tokova novca iz obračuna odstupanja, sa ili bez isporuke električne energije krajnjim kupcima, sa ili bez kupnje i prodaje električne energije s ciljem zarade na arbitraži i sl.

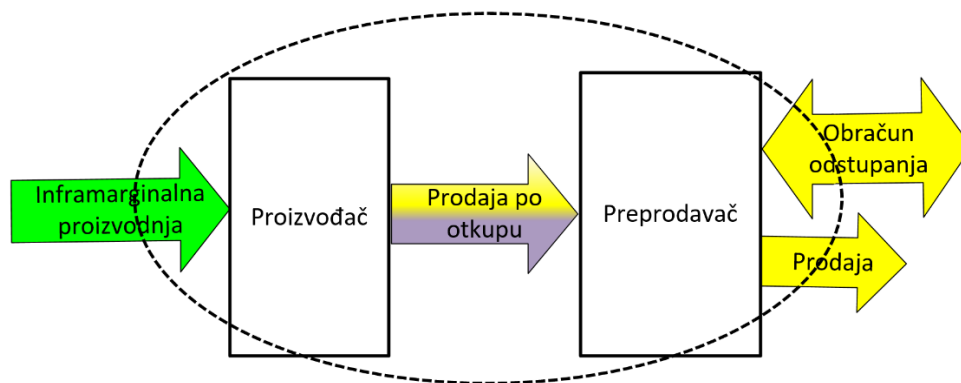
⁴ samo izvori iz članka 3. Uredbe, mješavina izvora iz članka 3. Uredbe i drugih izvora

po MWh inframarginalne proizvodnje, stoga on plaća 90% razlike između toga prihoda i ograničenja od 180 € po MWh $\{(200 - 180) \cdot 0,9\}$. Ostala tri slučaja su ilustrirana.

Slika 2. Primjer za načelo izračuna viška tržišnih prihoda za proizvođača i preprodavača (crvena crta predstavlja cijenu po kojoj preprodavač prodaje električnu energiju iz inframarginalnoga izvora, visina plavoga stupca je cijena po kojoj proizvođač prodaje električnu energiju iz inframarginalnoga izvora)

Slika 3. prikazuje primjer gdje proizvođač proizvodi električnu energiju samo iz inframarginalne proizvodnje koju prodaje preprodavaču po principu *prodaja po otkupu*, a koju onda preprodavač preprodaje.

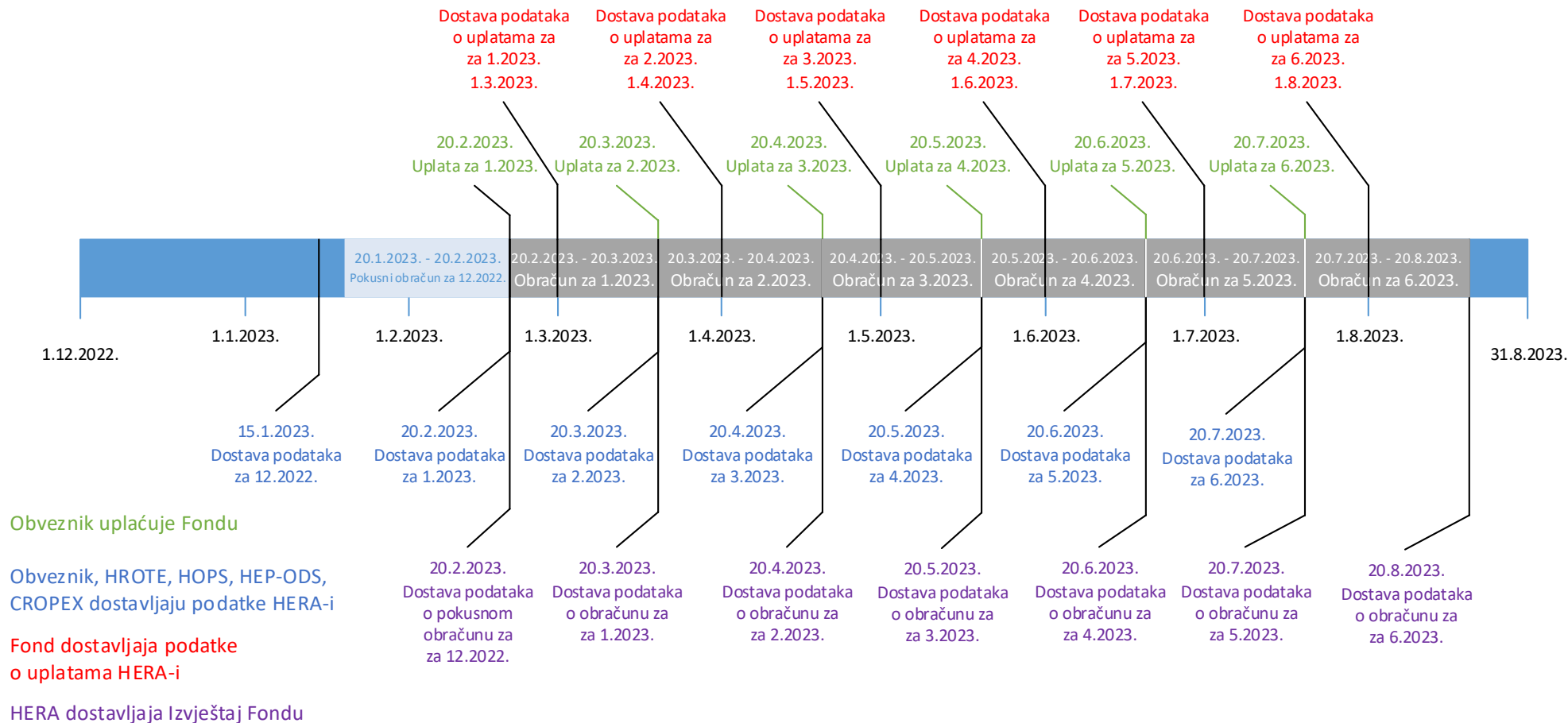
Slika 3. Primjer s proizvođačem koji prodaje električnu energiju preprodavaču samo po principu *prodaja po otkupu* a proizvodi ju samo iz inframarginalne proizvodnje i gdje preprodavač prodaje samo električnu energiju kupljenu od proizvođača s inframarginalnom proizvodnjom

Članak 8. Uputa odnosi se na zabranu manipulacija tržištem s ciljem umanjivanja ostvarenog viška tržišnih prihoda proizvođača i preprodavača.

Obveznici plaćanja viška tržišnih prihoda *Fondu* uplaćuju višak tržišnih prihoda do 20. dana u mjesecu m za mjesec $m-1$, a HERA-i do istoga roka dostavljaju informacije, dokumente i podatke.

Članci 8. i 9. Uputa definiraju dostavu podataka od CROPEX-a, Fond-a, HEP-ODS-a, HOPS-a i HROTE-a HERA-i.

Prikaz aktivnosti koje se odnose na dostavu podataka prikazana je na slici 4.

Slika 4. Aktivnosti koje se odnose na dostavu podataka